

Fragmenten uit: Alfred Döblin. **Fatale reis**. De Arbeiderspers, 1982, ISBN 9029513098, 385 pagina's.

De wereld is ook onze wereld

De wereld kan niet los en gescheiden van het Ik bestaan. Ze manifesteert zich immers alleen maar onder de trouwe hoede van een Ik, een persoon. Van een absolute en uitsluitend 'objectieve' wereld is nergens wat te merken. Je kan er zeker van zijn: de wereld is ook onze wereld. ...

Laat schrandere natuurkundigen en natuuronderzoekers maar aantonen, hoe zeer ik 'natuur' ben, fysiologie, vlees, materie, een armetierige, en snel verwelkende grashalm (ook dat moet je niet zo botweg zeggen, ook dat moet beleefd en begrepen worden). We willen ons voor ogen houden, dat met en zonder hulp van de oude wijzen het Ik diep en nog dieper in de wereld geworteld is. Meer dan men vermoedt, zijn de voorvallen van de wereld, van de natuur en geschiedenis, onze voorvallen. Ze zijn, meer dan men vermoedt, persoonlijk.

Men verklaart de dingen 'causaal', en is er trots op te constateren dat in de natuur een 'onverbiddelijke noodzaak' heerst, waar alles uit het andere voortvloeit, het ene het andere bepaalt, en dat er wat dat betreft verder geen vragen zijn. Doeleinden, doelstellingen, bedoelingen, gevoelens, gedachten zijn van het toneel verbannen en moeten als onreine dieren onder de lage volkeren wegkruipen.

Ik denk: de paranoïde mens lijdt aan betrekkingswaan-de normale aan de waan van de onbetrokkenheid. p.100-101

Het geheim van het bestaan

Hij had al vroeg kennis van dit geheim -van het geheim van het bestaan van de wereld. Hij wist zonder dat iemand het hem ook maar had geleerd, dat er voor dit geheim maar één menselijke beweging mogelijk is, het neerknielen. Hier was ik vertrouwd mee. En als ik over de natuur schreef en er mijn gedachten over liet gaan, lag het alleen in mijn bedoeling dichter bij dit geheim te komen en het mijn respect te betuigen. En aan deze verering liet ik al mijn werken deelnemen. Al mijn avonturen en reizen gebeurden onder dit teken. In zekere zin waren het allemaal gebeden. p.135

De gekruisigde laat me niet los

Ik zat weer een hele tijd in de kathedraal en trachtte mijn gedachten over de geheime krachten die richting geven aan ons lot, over de eeuwige oergrond die ons draagt en in stand houdt -met het beeld van de gekruisigde te verbinden.

Er moest iets uitgaan naar de eeuwige oergrond dat ons verbindt met het eeuwige, met gene zijde, exacter gezegd: dat een licht, een helder licht, op de bestaande verbinding werpt.

De gekruisigde laat me niet los. Zijn figuur en de manier waarop er zich rond hem een religie heeft gevormd, winden me op. Maar ik slaag er niet in om dat, wat ik als waar ervaar, met zijn beeld in verbinding te brengen. p.146-147

Wie was dus Jezus?

Vanaf de plaats waar ik zit kan ik het kruisbeeld goed zien. Als ik mijn ogen dicht doe voel ik het kruisbeeld boven rechts als een stralende warmte. ...

Wie was dus Jezus, hij die daar aan het kruis hangt? Ik heb hem vaak tevergeefs aangekeken. Mijn blikken gingen leeg en kwamen leeg terug.

Hij is God, hij is één met, hij is de eeuwige oergrond. Hij is de verklaring, de meest duidelijke verklaring met betrekking tot de wereld en ons. Hij is de roep die ons terugtrekt van de twee afgronden waartussen ons bestaan verloopt: tussen die welke naar het moeras leidt waar wij als creatuur slechts vegeteren, en die van de vertwijfeling. ...

Het is onmogelijk de 'eeuwige oergrond' te ervaren. Er moet, ten einde het helemaal te kunnen vatten, het woord 'Jezus' bijkomen.

Als menselijke personen ervaren we de wereld. Als we dan de waarheid naar ons toe trekken, belijden we door ons hoofd stil en vol ontzag te buigen: 'God' -en door ons hoofd op te tillen: 'Jezus'.

Zo gaan mijn gedachten in de kathedraal, en zo noteer ik ze buiten op de bank en 's avonds in mijn kamertje. p.169-171

Ik vraag niet. Ik voel: O gij!

En weer voor een kerk! Je gaat naar binnen, bezichtigt hem. Mijn blik valt op het crucifix.

Ik zat in Mende op de bank, in de haast lege kerk, mijn blikken dwaalden naar hem die daar verschrikkelijk hing, vroegen, keerden leeg terug. Ik herinner het me. Nu -is er een vertrouwensband tussen het crucifix en mij. Er bestaat een geheim tussen ons. Die aan het kruis hangt, spreekt niet met mij, maar ik spreek tegen hem. Ik vraag niet. Ik voel: O gij! Ik ben op de vlucht en dan ben je opgejaagd en zijn er gruwelijkheden. Maar wat is dat vergeleken met de gruwel waar gij doorheen hebt moeten gaan op aarde, onder ons mensen. ...

Ik hoef de kerk niet in te gaan. Als ik kerken zie, komt er een gevoel van vreugde over me. Want daar binnen, weet ik, hangt Hij aan het kruis.

O, ik smacht vaak gewoon naar Hem, naar U. Maar -ik kom niet dichterbij. Het gaat boven mijn krachten. Ja, ik ben bang. Er zou iemand moeten komen en me aanpakken en ernaartoe trekken. p.216-217

Midden in het leven door het paradijs beschenen

'Midden in het leven zijn we met de dood omringd', luidt een oud lied. Maar dat is onvolledig. Daar hoort bij: 'Midden in het leven zijn wij door de glans van het paradijs beschenen.' Want wat zijn vreugde, geluk, schoonheid, liefde, innigheid anders, hoe zelden en zwak en verwaterd ze ook bij ons voorkomen, dan een rest, maar meer dan uitsluitend een herinnering aan onze vroegere, eigenlijke menselijke existentie. ...

'Midden in het leven zijn we met de dood omringd.' Dat is waar. Maar daar komt de zin uit het evangelie van Johannes bij: 'Hij kwam in het zijne.' De passage luidt: 'Christus was in de wereld; de wereld was door Hem geworden, en toch erkende de wereld Hem niet. Hij kwam in het zijne, maar de zijnen aanvaardden Hem niet.' p.379

Een oud weten, een diep gefundeerde herinnering

Als dood en liefde, in literaire werken en in het leven, vaak samenvloeien, toont dat slechts de graad van natuurlijke ontaarding en de totale verduistering van de waarheid. In de vrede, in het geluk, in de liefde voelen we ons volledig tot ons recht en tot leven komen. Vanuit dit gezichtspunt, en niet omgekeerd, moeten de haat, de oorlogen, ziekte, ouderdom en dood bekeken worden. Dan verschijnen geluk, schoonheid, vrede en liefde als de normale toestand van de mens. Dat is het 'paradijs' van de Bijbel, een kennen en een oud weten, een diep gefundeerde herinnering en geen legende. p.381-382